

Barraca 10 de les Ferreres

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Les Ferreres
Alçada: 365

Coordenades:

Latitud: 41.64944
Longitud: 1.90879
UTM Est (X): 409134
UTM Nord (Y): 4611430

Classificació

Número de fitxa 08179 - 163
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Popular Contemporani
Segle XIX
Any 1886
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Però amb la llosa de tancament de la coberta lleugerament desplaçada.
Protecció Inexistent
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés Díficil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A0010002700000B
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dc., 15/05/2019 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada en el paratge de Les Ferreres, al vessant esquerre de la capçada d'una torrentera afluent del torrent de l'Esbarzer. L'accés es fa pujant pel camí de Cal Manel. Deixar enrere el trencall a mà esquerra que mena a Les Llobatonès. Després d'un tram costerut que comença per sota d'una primera línia elèctrica s'arriba a un revolt en forma de lletra L invertida. A mà dreta del camí hi ha una pista oberta per al manteniment d'una torre elèctrica. Des d'aquí baixar per un corriol en direcció a la barraca que es veu a l'altre costat del torrent.

Es tracta d'una construcció aèria aïllada, de planta circular que mesura 2,15 m de diàmetre interior. S'hi accedeix a partir d'un marxapeus de 0,20 m d'alçada. La porta, orientada als sud-oest mesura 1,22 d'alçada per 0,62 m d'amplada. Els muntants són rectes, amb una sola llinda al capdamunt. Al bell mig del muntant dret, destaca la inscripció de l'any de construcció, gravada amb un objecte punxegut " 1886-1887", molt ben conservada. El gruix dels murs en aquest indret és de 0,50 m. La coberta és de falsa cúpula, per aproximació de filades, amb caramull. Conserva bona part del recobriment exterior de terra que la impermeabilitza. L'alçada màxima a l'interior és de 2,45 m mentre que la del voladís (mesura presa al davant de la porta) és de 2,08 m respectivament. A l'interior de l'estança només destaquen les dues espitlleres, orientades al nord-oest i al nord-est respectivament.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 3322.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.
- RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

